

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VIŠJE
DELOVNO
IN SOCIALNO
SODIŠČE

VDS sodba Pdp 1755/2004

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore

ECLI: ECLI:SI:VDSS:2005:VDS.PDP.1755.2004

Evidenčna številka: VDS03412

Datum odločbe: 23.11.2005

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: odpoved pogodbe o zaposlitvi - program razreševanja presežnih delavcev

Zveza: ZSDU člen 89, 89/1, 93, 94, 94/1, 94/1-5, 89, 89/1, 93, 94, 94/1, 94/1-5. ZDR člen 88, 88/3, 88/5, 96, 97, 97/1, 88, 88/3, 88/5, 96, 97, 97/1.

Jedro

1. Tako svet delavcev kot sindikati so sodelovali v postopku

sprejemanja programa razreševanja presežnih delavcev in podali

stališča in pripombe glede programa, zato je program tožene

stranke sprejet zakonito. Program razreševanja presežnih delavcev

ne predstavlja odločitve, za katero bi delodajalec moral

pridobiti soglasje sveta delavcev (89/1 člena ZSDU, 93. člen

ZSDU), vendar pa mora pred sprejemom programa s svetom delavcev

opraviti skupno posvetovanje (5. alineja 1. odstavka 94. člena

ZSDU), kar je bilo v konkretnem primeru storjeno.

2. Če se obseg dela na določenem delovnem mestu zmanjša v takem

obsegu, da ga je mogoče opraviti z manjšim številom delavcev in

celo združiti posamezne enote, je izkazana utemeljenost

odpovednega razloga za odpoved PZ.

3. Če gre za odpoved PZ večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov, se ne uporabljajo določbe ZDR, ki se nanašajo na individualno odpoved PZ iz poslovnega razloga. Zato se v primeru odpovedi PZ večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov ne uporabljajo določila 3. in 5. odstavka 88. člena ZDR.

Izrek

Pritožbi se ugodi in se izpodbijana sodba sodišča prve stopnje spremeni tako, da se glasi:

"Zavrne se zahtevak, ki se glasi:

"Ugotovi se, da je redna odpoved pogodbe o zaposlitvi tožnici z dne 21.11.2003, po kateri ji je delovno razmerje prenehalo, nezakonita.

Tožena stranka je dolžna tožnici ohraniti status delavke v rednem delovnem razmerju."

Tožnica krije sama svoje stroške postopka."

Tožnica krije sama svoje stroške odgovora na pritožbo.

Obrazložitev

Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo ugotovilo, da je

redna odpoved pogodbe o zaposlitvi tožnici iz poslovnega razloga z dne 21.11.2003 nezakonita in da ji je tožena stranka dolžna ohraniti status delavke v rednem delovnem razmerju. Odločilo je, da je tožena stranka dolžna tožnici povrniti stroške postopka v znesku 280.760,00 SIT z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 11.10.2004 do plačila.

Zoper sodbo se pritožuje tožena stranka, ki uveljavlja vse pritožbene razloge iz 1. odstavka 338. člena Zakona o pravdnem postopku (ZPP, Ur.l. RS št. 26/99, 96/2002, 2/2004). Navaža, da je sindikatu in svetu delavcev omogočila sodelovanje pri pripravi programa razreševanja presežnih delavcev. Ker nista sprožila ustreznih postopkov, če sta bila s sprejemom programa nezadovoljna, je ta veljavno sprejet. Odpoved ni nezakonita, če svet delavcev k programu ni dal soglasja. Nadalje meni, da je bila tudi opredelitev tožnice kot presežne delavke pravilna. Na določenih delih je tožena stranka zaradi prestrukturiranja, ki je bilo posledica skorajšnjega vstopa Slovenije v Evropsko Unijo, potrebovala bistveno manjše število izvajalcev, med drugim tudi delavcev na delih s V. stopnjo izobrazbe, na katerem je delala tožnica. Nikoli ni trdila, da delo v dispečerski službi ne obstaja več. Obstaja še vedno, ampak v zmanjšanem obsegu in ga opravljajo delavci, ki so ohranili zaposlitev. Točkovanje delavcev je bilo izvedeno po sprejetih kriterijih za vse delavce s V. stopnjo strokovne izobrazbe, pri čemer je bil upoštevan

teritorialni princip oz. omejitve iz še veljavne KP dejavnosti o razporeditvah iz kraja v kraj. Nadalje pritožba meni, da je sodišče prve stopnje bistveno kršilo določbe postopka, ker je zaslišalo pričo, ki je nobena stranka ni predlagala, medtem ko s strani tožene stranke predlaganih prič ni zaslišalo in ni pojasnilo razloga za to. Meni, da zaradi tega v sodbi niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih. Predlaga razveljavitev izpodbijane sodbe in vrnitev zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Tožnica v odgovoru na pritožbo navaja, da ni bilo razloga za odpoved pogodbe o zaposlitvi tožnici, saj je njeno delo še vedno potrebno. Meni, da pritožba neutemeljeno graja stališče sodišča prve stopnje o sodelovanju sveta delavcev pri sprejemu programa.

Glede uporabe kriterijev meni, da je bistveno to, da je J. P. ohranila zaposlitev, čeprav je zbrala manj točk, kot tožnica. Vsi izvedeni dokazi kažejo, da tožena stranka ni izkazala utemeljenosti odpovednega razloga. Predlaga zavrnitev pritožbe in priglaša stroške odgovora nanjo.

Pritožba je utemeljena.

Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijano sodbo v mejah pritožbenih razlogov, pri čemer je po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb postopka iz 2. odstavka 350. člena ZPP in na pravilno uporabo materialnega prava.

Zatrjevane bistvene kršitve določb postopka niso podane. Sodišče prve stopnje je sicer res zaslišalo pričo, ki je nobena od strank ni predlagala. Po 2. odstavku 7. člena ZPP lahko sodišče izvede dokaz, ki ga stranke niso predlagale le v primeru, če iz obravnave in dokazovanja izhaja, da imajo stranke namen razpolagati z zahtevki, s katerimi ne morejo razpolagati. V spornem primeru ni šlo za tako situacijo, zato je sodišče prve stopnje kršilo citirano določilo ZPP, vendar pa ta kršitev na zakonitost in pravilnost sodbe ni vplivala.

Utemeljeno pa pritožba opozarja, da je sodišče prve stopnje napačno uporabilo materialno pravo. Zavzelo je stališče, da je v postopku sprejemanja programa razreševanja presežnih delavcev iz 1. odstavka 96. člena Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-02, Ur.l. RS št. 42/2002) prišlo do pomanjkljivosti, zaradi katerih program ni bil zakonito sprejet. Pogoj za zakonitost sprejetja programa naj bi bilo soglasje sveta delavcev, ki k podaji soglasja nikoli ni bil pozvan.

Tožnici je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi v okviru odpovedi večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov, ki jo urejajo 96.

- 102. člen ZDR-02. Kot izhaja iz Analize stanja ..., je nepotrebno postalo delo preko tristotih delavcev, od katerih je prejelo odpoved pogodbe o zaposlitvi preko sto delavcev. Za odpoved večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov gre, če postane nepotrebno delo najmanj 30 delavcev pri delodajalcu, ki

zaposluje 300 ali več delavcev (3. alineja 1. odstavka 96. člena ZDR-02). V primeru t.i. kolektivnega odpusta delavcev mora delodajalec izdelati program razreševanja presežnih delavcev (1. odstavek 96. člena ZDR-02). Delodajalec mora o razlogih za prenehanje potreb po delu delavcev, številu in kategorijah vseh zaposlenih delavcev, o predvidenih kategorijah presežnih delavcev, o predvidenem roku, v katerem bo prenehala potreba po delu delavcev ter o predlaganih kriterijih za določitev presežnih delavcev pisno čimprej obvestiti sindikate pri delodajalcu (1. odstavek 97. člena ZDR-02). S sindikati se mora zato, da doseže z njimi sporazum, tudi posvetovati o predlaganih kriterijih za določitev presežnih delavcev ter o možnih načinih za preprečitev in omilitev škodljivih posledic (2. odstavek 97. člena ZDR-02).

Iz izvedenih dokazov izhaja, da je tožena stranka sindikat in svet delavcev obvestila o razlogih za prenehanje potreb po delu delavcev, številu in kategorijah vseh zaposlenih delavcev, o predvidenih kategorijah presežnih delavcev, o predvidenem roku, v katerem bo prenehala potreba po delu delavcev ter o predlaganih kriterijih za določitev presežnih delavcev. Tako sindikat kot svet delavcev sta podala k osnutku programa svoja stališča. Iz zapisnika o skupnem posvetovanju z dne 17.11.2003 izhaja, da so bila nekatera stališča upoštevana v programu, ki ga je uprava sprejela 18.11.2003.

Sindikata je imel na podlagi 3. odstavka 20. člena Kolektivne pogodbe za špedicijsko, skladiščno in pomorsko agencijsko dejavnost (KP dejavnosti, Ur.l. RS št. 14/99) možnost sprožiti postopek pred arbitražno komisijo, če je menil, da je uprava sprejela program, ne da bi upoštevala njegova stališča, mnenja in predloge. Tak postopek ni bil sprožen, zato je postal program na podlagi 4. odstavka 20. člena KP dejavnosti dokončen.

Tudi svet delavcev je imel možnost na podlagi 98. člena Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU, Ur.l. RS št. 42/93) sprožiti postopek za rešitev medsebojnega spora, vendar takega postopka ni sprožil. V spornem primeru ni šlo za sprejem odločitve, o kateri bi moral delodajalec pridobiti soglasje sveta delavcev (zadeve iz 5. do 8. alineje 1. odstavka 89. člena, 1. in 2. alineje 93. člena ZSDU). Med odločitve iz citirane določbe ne sodi sprejem programa razreševanja presežnih delavcev (ta mora biti prej navedenim predlogom odločitev le priložen); zato za sprejem programa razreševanja presežnih delavcev soglasje sveta delavcev ni potrebno, potrebno je le skupno posvetovanje (5. alineja 1. odstavka 94. člena ZSDU), ki pa je bilo opravljeno. Takšno stališče je pritožbeno sodišče v podobnih primerih že zavzelo (npr. Pdp 523/2004 v zvezi s Pd 164/2003).

Nadalje je sodišče prve stopnje ugotovilo, da je tožnica prejela večje število točk, kot J. P., pa je slednja ohranila zaposlitev.

Ugotovilo je tudi, da delo tožnice še obstaja. Iz navedenih

ugotovitev naj bi izhajalo, da razlog za odpoved ni utemeljen.

Tudi to stališče je materialnopravno napačno. Iz izpodbijane sodbe izhaja, da je tožena stranka odpovedala pogodbo o zaposlitvi tožnici namesto J. P.. Tožnica je bila ocenjena z 18,475 točkami, J. P. pa z 18,450 točkami. Iz te ugotovitve je sodišče prve stopnje napravilo napačen zaključek, da bi namesto tožnici morala biti odpovedana pogodba o zaposlitvi P.. Ne glede na to, na katerih nivojih se je opravilo ocenjevanje - ali ločeno v Velenju in Celju ali skupno za delavce v Velenju in Celju - tožnica ne bi ohranila zaposlitve, tudi če bi "izpadla" J. P..

Kot je ugotovilo sodišče prve stopnje, se je delo enot v Velenju in Celju konec leta 2003 združilo. Sedaj se delo opravlja le še v Celju. Sodišče prve stopnje je zato pravilno preverilo uporabo kriterijev za vse primerljive delavce filiale Celje. Ugotovitev, da je imela tožnica prednost pred P. je zato pravilna, vendar pa je pred P. imela prednost še cela vrsta delavcev, ki so prejeli večje število točk, kot P. in kot tožnica. Zato tudi v primeru, če bi se P. po točkovanju uvrstila pravilno, tožnica zaposlitve ne bi ohranila. Zato napaka tožene stranke na zakonitost odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni vplivala.

Kot izhaja iz izpodbijane sodbe, je bila tožena stranka na podlagi razmer na trgu upravičena sprejemati ukrepe prestrukturiranja. Smotrno je bilo, da se na spremembe, za katere

je bilo z gotovostjo znano, da bodo nastopile, pripravi vnaprej.

Tožena stranka ni bila dolžna tvegati poslovne izgube in šele nato ukrepati.

S tem stališčem se pritožbeno sodišče strinja. Ne strinja pa se z nadaljnjo ugotovitvijo, da odpovedni razlog ni utemeljen, ker tožničino delo še obstaja. Iz izpodbijane sodbe izhaja, da se je delo, ki se je prej opravljalo v enotah Velenje in Celje združilo in se sedaj opravlja le še v Celju. Opravlja se z manjšim številom delavcev, kar izhaja iz ugotovitve, da J. P. poleg dispečerskega dela opravlja še administrativna dela in da kot dispečerke delo opravljajo tri delavke, pred 1.5.2004 pa so bile samo v enoti Velenje štiri.

Odpovedni razlog je utemeljen, če se obseg dela na določenem delovnem mestu zmanjša v tolikšnem obsegu, da ga zmore opraviti manjše število izvajalcev. V spornem primeru je bilo ugotovljeno, da potreba po delu v dispečerski službi še vedno obstaja, vendar pa je bilo ugotovljeno tudi, da se delo opravlja z manj izvajalci in da sta se enoti Velenje in Celje združili. S tem je utemeljenost odpovednega razloga izkazana.

Ker je sodišče prve stopnje na podlagi izvedenih dokazov napravilo napačen materialnopravni zaključek, je pritožbeno sodišče v skladu s 4. točko 358. člena ZPP izpodbijano sodbo spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek stroškovno zavrnilo.

Tožnica na podlagi 154. člena ZPP krije sama svoje stroške

odgovora na pritožbo.

Datum zadnje spremembe: 23.08.2009